
DECLARACIÓ DE LA IDENTITAT COOPERATIVA

MANCHESTER 1995

RECOMANACIÓ SOBRE LA PROMOCIÓ DE LES COOPERATIVES

GINEBRA 2002

Barcelona, juny de 2021

Biblioteca de Catalunya. Dades CIP

Declaració de la identitat cooperativa : Manchester 1995.

Recomanació sobre la promoció de les cooperatives : Ginebra 2002. – (Textos polítics ; 10)
ISBN 9788409316007

I. Mateu, Paula, editor literari II. Aliança Cooperativa Internacional. Statement on the co-operative identity. Català III. Organització Internacional del Treball. Promotion of cooperatives recommendation. Català IV. Fundació Josep Irla, entitat editora V. Col·lecció: Textos polítics (Fundació Josep Irla) ; 10

1. Cooperativisme 2. Cooperatives 3. Economia social

334.73.01

347.726

334.012.44

Text: Paula Mateu

Correcció lingüística: Sofia Lozano

Dipòsit legal: B 11188-2021

ISBN: 978-84-09-31600-7

DECLARACIÓ DE LA IDENTITAT COOPERATIVA

MANCHESTER 1995

RECOMANACIÓ SOBRE LA PROMOCIÓ DE LES COOPERATIVES

GINEBRA 2002

TAULA DE CONTINGUTS

EL COOPERATIVISME	7
--------------------------------	---

DECLARACIÓ DE LA IDENTITAT COOPERATIVA

MANCHESTER 1995	23
Definició, valors i principis.....	25

RECOMANACIÓ SOBRE LA PROMOCIÓ DE LES COOPERATIVES

GINEBRA 2002	29
Preàmbul	31
I. Àmbit d'aplicació, definició i objectius	32
II. Marc polític i paper dels governs.....	34
III. Aplicació de les polítiques públiques de promoció de les cooperatives	37
IV. Paper de les organitzacions d'ocupadors i de treballadors i de les organitzacions cooperatives i relacions entre elles.....	38
V. Cooperació internacional.....	40
VI. Disposició final.....	41

EL COOPERATIVISME

El cooperativisme és un moviment universal, ampli i divers que propugna la lliure associació de les persones per satisfer en comú les seves necessitats. La pedra angular d'aquest moviment és la cooperativa, una associació autònoma de persones que s'han unit voluntàriament per cobrir les seves necessitats i aspiracions econòmiques, socials i culturals a través d'una empresa de propietat conjunta i gestionada democràticament. Els seus membres, siguin els clients, els empleats o els residents, tenen la mateixa capacitat de decidir en tot allò relacionat amb el negoci i, a més, participen dels guanys. Com a empreses mogudes per interessos més enllà dels beneficis econòmics, les cooperatives comparteixen principis acordats internacionalment i actuen conjuntament per transformar la societat a través de l'ajuda mútua.

El concepte de cooperativisme està intrínsecament lligat al d'economia social. Aquest concepte va néixer a finals del segle XIX com un paradigma científic contraposat a l'economia ortodoxa, majoritària, i volia posar de relleu els efectes que provocava el desenvolupament industrial capitalista en les societats. Així, els autors d'aquest corrent reclamaven que es tingués en compte la dimensió social de l'activitat econòmica.

En contraposició a una empresa mercantil, una cooperativa no té com a únic propòsit generar beneficis econòmics i el seu èxit no es mesura només pel compte de resultats. Els objectius van més enllà de la satisfacció de béns materials dels seus membres. Com dèiem, també intenten resoldre aspiracions socials i culturals dels que en formen part. Per exemple, la cura de les persones o la implicació a la societat. Això, però, sense oblidar la vessant econòmica. Perquè una cooperativa no aconseguirà tenir influència social i

cultural si no és també eficient econòmicament. Podríem dir, per tant, que les cooperatives es mouen en un equilibri per satisfer necessitats de diferent tipus.

Segons la **Declaració de la Identitat Cooperativa** aprovada el 1995 per la International Co-operative Alliance (ICA) [Aliança Cooperativa Internacional], els valors d'aquestes organitzacions són l'autoajuda, l'autorresponsabilitat, la democràcia, la igualtat, l'equitat, la solidaritat, l'honestedat, la transparència, la responsabilitat social i la preocupació pels altres. Alguns d'aquests valors no són exclusius de les cooperatives i els trobem també en altres tipus d'empreses. D'altres, en canvi, són característics i específics d'aquestes organitzacions. L'exemple més clar és, probablement, el de la democràcia, que contempla el dret dels membres d'una cooperativa a participar en la presa de decisions. Però no només això. També el dret a fer-ho després d'haver estat informat i format per poder implicar-se d'una manera real, activa i plena en la presa de decisions.

A més, els membres de les cooperatives treballen conjuntament per satisfer les seves necessitats, assumeixen obligacions i responsabilitats, tenen dret a percebre una part dels excedents —en cas que es decideixi que es poden repartir—, i miren de ser solidaris, tant entre ells, com amb altres cooperatives i amb la societat.

En definitiva, el cooperativisme posa les persones al centre de l'activitat econòmica. Una activitat que serveix no per treure el major benefici dinerari, sinó per ajudar en la satisfacció de necessitats de tot tipus. I això traspua en les relacions que s'estableixen entre els socis de la cooperativa, i en la seva relació amb els proveïdors o clients.

Els principis

L'ICA, organització fundada a Londres el 1895 i que aplega representants d'aquest moviment de tot el món, també fixa una sèrie de principis que regeixen les cooperatives i que aquestes es fan seus i apliquen en l'exercici de la seva activitat diària. El primer d'ells estableix que són organitzacions

d'adhesió voluntària i oberta, sense discriminacions de gènere, socials, racials, polítiques o religioses. Ningú no pot ser obligat a formar-ne part i, per altra banda, qualsevol hi pot participar. El revers de la moneda és que ser-ne part implica l'acceptació d'unes responsabilitats.

A més, els socis exerceixen el control democràtic de les cooperatives, participant activament a l'hora de dissenyar les seves polítiques i de prendre decisions. Aquest és un dels punts forts del sector. En les cooperatives de primer grau —compostes per persones individuals— se segueix el precepte «d'una persona, un vot», mentre que en les de segon grau —els socis són directament altres cooperatives—, tot i que també s'organitzen sota principis democràtics, hi poden haver ponderacions. Malgrat que aquest principi les diferencia de les empreses mercantils, hi ha diverses formes de fer efectiva la participació democràtica. Per tant, no totes apliquen aquest principi de manera idèntica.

Els socis i sòcies d'una cooperativa participen de la capitalització d'aquesta i, a la vegada, poden tenir dret a una part dels excedents si aquests es reparteixen d'acord amb els estatuts i amb el que diu l'assemblea. De la mateixa manera, en cas que es produeixin pèrdues, legalment han d'ajudar a suportar-les.

Per altra banda, aquest tipus d'empreses són autònomes i independents. Això vol dir que, encara que tinguin acords amb altres cooperatives, organitzacions, empreses, entitats financeres o administracions, o que es financin amb fonts externes, han de mantenir la seva independència i assegurar el segon principi cooperatiu —el control democràtic per part dels socis.

Com dèiem, la participació dels socis no s'entén sense l'educació, formació i informació. Per això, les cooperatives han de procurar les eines necessàries als seus membres, als seus representants i als seus directius per ajudar-los a assolir aquest repte. Només així es garanteix el desenvolupament de les persones i, de retruc, de les organitzacions. De portes enfora, s'han de preocupar per transmetre els valors, principis i factors diferenciadors de

la identitat corporativa, així com per explicar els seus beneficis per a les persones, l'activitat econòmica i la societat.

Un altre dels principis advoca per la cooperació entre cooperatives, és a dir, la intercooperació. Han de treballar conjuntament a través d'estructures locals, nacionals, regionals i internacionals amb l'objectiu de servir més efectivament als seus membres i enfortir el moviment.

Per últim, el sector treballa pel desenvolupament sostenible de les seves comunitats. En aquest sentit, el cooperativisme té, com a rerefons, la cerca d'un canvi en la manera d'interactuar i dur a terme l'activitat econòmica, però també la transformació profunda de la societat. Aquest paper ja és reconegut per algunes institucions internacionals. L'ONU, per exemple, les considera agents molt efectius per establir fórmules de desenvolupament ecològic, racional i sostenible.

Un moviment ampli i divers

Totes les cooperatives actuen mogudes per aquests valors i principis, però existeix una gran diversitat entre elles a l'hora de posar-los en pràctica. Històricament, són organitzacions que han anat sorgint per resoldre els problemes en un àmbit determinat. Per això, n'hi ha de diferent tipus. Les més representatives són les cooperatives de treball associat, les de consum i les agràries. Les primeres tenen com a objecte la producció de béns o serveis per part dels seus membres mitjançant la unió del seu treball. Les de consum són organitzacions a través de les quals els seus socis s'agrupen per adquirir determinats serveis i productes. L'objectiu és cobrir aquesta necessitat, cosa que es fa de forma conjunta per tal d'aconseguir unes millors condicions. Per últim, les agrícoles apleguen pagesos que treballen units per produir, transformar o vendre els seus productes. Algunes, a més, subministren allò que els socis necessiten per a l'activitat agrícola.

Més enllà d'aquestes tres tipologies, també en trobem d'altres: cooperatives d'habitatge, al voltant de les quals diverses persones s'uneixen com a socis-

promotors per aconseguir un habitatge a un preu més assequible; cooperatives de serveis, de prestacions professionals, empresarials o institucionals; marítimes, que presten serveis o subministraments per portar a terme activitats als mars, rius i llacs; d'assegurances, que tenen per objecte l'exercici de l'activitat asseguradora; de crèdit, que donen resposta a les necessitats financeres dels seus membres; sanitàries, que ofereixen assegurances per cobrir riscos relatius a la salut dels seus socis i també poden aplegar els professionals de la salut i el personal no sanitari que es necessita per atendre els assegurats; o d'ensenyament, que desenvolupen activitats docents i en les quals es poden associar professionals de l'ensenyament, pares, mares i estudiants.

Més enllà d'aquestes diferències, hi ha varietat a l'hora d'aplicar els valors i principis cooperatius. És a dir, algunes cooperatives són molt horitzontals, mentre que altres mantenen la democràcia interna però han adoptat fórmules organitzatives que les fan més verticals. Algunes reparteixen els dividendes entre els socis, mentre que els estatuts d'altres no permeten que aquests es distribueixin. Són només alguns exemples de les diferències que es poden donar entre aquestes organitzacions a l'hora de portar a la pràctica els principis que regeixen el moviment.

Una realitat global

El 2019, l'economia cooperativa donava feina a uns 280 milions de persones a tot el món, i les 300 cooperatives més grans a nivell mundial van generar més de dos bilions de dòlars a través de la provisió de productes, serveis i infraestructures. A més, aquest tipus d'economia ha aconseguit convèncer a moltes persones per convertir-se en membres, sigui com a treballadores, consumidores, residents... Al Canadà, per exemple, el 40% dels ciutadans són membres d'almenys una cooperativa. Destaca el cas del Quebec, on el 70% de la seva població és membre d'una cooperativa. Més a prop nostre, més d'un 40% de noruecs pertanyen a alguna organització d'aquest tipus.

Tot i això, les cooperatives encara són una forma d'organització empresarial minoritària a Europa i al món. Amb tot, el moviment s'ha consolidat en les

darreres dècades i cada cop més persones aposten per aquestes entitats, així com per altres de l'economia social, quan han de garantir la satisfacció de les seves necessitats econòmiques, socials i culturals.

Són moltes les institucions internacionals que han reconegut la importància de les cooperatives. L'ONU, per exemple, va declarar el 2012 com l'Any Internacional de les cooperatives, i promou el primer dissabte de cada juliol la celebració del Dia Internacional de les Cooperatives. Els objectius d'ambdues commemoracions són, entre altres: augmentar la consciència sobre el paper de les cooperatives, remarcar la complementarietat dels objectius de l'organització amb els del moviment cooperatiu, fomentar la constitució i el creixement de cooperatives, destacar la contribució d'aquest moviment a la solució dels principals problemes abordats per l'ONU, animar els governs a establir polítiques adequades per impulsar el sector, i ampliar les relacions entre aquestes dues parts.

L'origen: una alternativa al capitalisme salvatge

Als inicis del moviment, al segle XIX, les cooperatives tenen com a objectiu últim contribuir a la transformació social. Els historiadors coincideixen a situar els orígens del moviment a la primera meitat del segle XIX. La industrialització havia exacerbat les diferències entre classes socials, i les noves condicions de producció i distribució que comportava el naixent sistema capitalista s'acarnissaven sobre el proletariat.

En aquest context, i de forma espontània, els obrers i artesans comencen a organitzar-se per lluitar contra l'explotació a la qual estaven sotmesos, que els portava a viure situacions de misèria. És en aquell moment quan neixen les primeres associacions d'obrers, que acaben convertint-se en antecedents dels sindicats i de les cooperatives. Paral·lelament sorgeix el cartisme, que es converteix en el primer intent de lluita parlamentària de les classes populars, i es comença a configurar el socialisme utòpic, doctrina que plantejava una transformació de la societat i que va veure en les cooperatives un instrument per dur-la a terme.

Una de les figures més destacades en aquest escenari és Robert Owen (1771-1858), un industrial gal·lès que, entre el 1800 i 1825, va posar en pràctica una sèrie de mesures que pretenien pal·liar l'explotació dels obrers a New Lanark (Escòcia), a la fàbrica de la qual n'era directiu. Per exemple, va reduir la jornada laboral, va pujar els salaris, i va fundar diverses associacions integrals de producció i consum, concebudes amb la idea de la propietat privada col·lectiva i l'explotació comunitària, i regides pel principi de la solidaritat.

Malgrat les crítiques d'altres empresaris, les mesures implantades per Owen van contribuir a millorar els resultats econòmics de la fàbrica. Després de constatar l'èxit del seu projecte, el 1825 Owen es va llançar a promoure personalment una ciutat cooperativa als EUA, la New Harmony. Aquesta iniciativa, en canvi, no va reeixir.

Del pensament d'Owen en destaca la seva idea del treball com a base del valor econòmic, i del valor-producció com a preu just. Segons ell, la millor fórmula per aconseguir gradualment la consecució d'una economia popular era la interrelació entre treball i consum, tot evitant els intermediaris comercials. A més, les borses de contractació directa entre cooperatives i treballadors autònoms que va promoure, tot i fracassar, van sembrar la llavor del principi cooperatiu de la intersolidaritat.

No va ser l'únic, ja que tant a Anglaterra com a l'Estat francès van anar sorgint iniciatives obreres que proposaven una alternativa als processos de producció i consum, amb l'eliminació dels intermediaris, als quals es considerava responsables de la inflació. En aquest sentit, el metge William King (1786-1865) va recuperar la teoria de la plusvàlua que havia avançat Owen, i que constata que els treballadors no eren els autèntics beneficiaris del seu treball, sinó que ho eren els capitalistes, que es feien amb tota la plusvàlua neta de la productivitat. King defensava que, en les empreses cooperatives, per contra, el treballador anava fent-se amb el capital gràcies al seu esforç. Per estendre el cooperativisme, proposava començar a fomentar-lo en el terreny més senzill, el del consum, per am-

pliar-lo després a la producció i al finançament propi. El britànic va fundar una cooperativa de consum el 1827 a Brighton, i la iniciativa es va replicar centenars de cops. No obstant això, en no comptar amb els mitjans suficients, no van tenir l'èxit esperat.

Durant aquells anys, a l'Estat francès, un contemporani d'Owen també va entendre que la solució per als problemes de les classes populars vindria de la unió i de l'autoajuda. Era Charles Fourier (1772-1837), nascut en el si d'una família acomodada, però que va viure tota la vida de manera humil com un treballador de comerç. El 1829 Fourier va proposar l'agrupació de persones en organitzacions familiars anomenades falansteris, basades en la productivitat del treball comú, que mantenien la propietat individual i es deslliuraven de jerarquies polítiques. El francès no va aconseguir finançadors per als seus falansteris i l'empresa no va tenir èxit. No obstant això, com en el cas d'Owen, les seves idees van ser un antecedent en el posterior desenvolupament de les lluites obreres i del moviment cooperatiu al seu país.

El també francès Michel Derrion (1893-1850), convençut que el canvi social podia arribar a través del consum popular associat, va fundar la Commerce Véridique et Social el 1835, una cooperativa que oferia productes d'alta qualitat a preus baixos. Això s'aconseguia perquè l'organització no pretenia ser lucrativa, es gestionava de manera democràtica entre els consumidors i repartia els excedents a parts iguals entre els treballadors i els consumidors segons el seu barem de compres i el capital aportat, a més de destinar recursos a un fons d'obres socials. Derrion, que entenia el cooperativisme com un instrument d'unió per als treballadors que els permetia competir amb els capitalistes amb l'objectiu últim d'assolir una societat més solidària, va veure com l'organització era clausurada per les autoritats franceses, pressionades pels comerciants de la ciutat quan es van adonar que l'èxit de la cooperativa podia perjudicar els seus negocis.

Una altra fita important per a l'articulació del sector va ser la creació, el 1835, de l'Association of All Classes of All Nations [Associació de Totes les

Classes de Totes les Nacions], amb l'empenta d'Owen. Aquesta associació tenia com a objectiu coordinar els projectes que s'havien iniciat a diferents països. La iniciativa no es va consolidar, però va significar un antecedent per a la creació de l'ACI seixanta anys més tard que, des de llavors, coordina el moviment a nivell internacional.

Més enllà d'aquestes arrels en el que genèricament s'ha anomenat «socialisme utòpic», el cooperativisme com a filosofia i com a pràctica ha anat tenint defensors a pràcticament totes les tradicions progressistes modernes: des del republicanisme democràtic fins als corrents menys estatistes del marxisme i la socialdemocràcia, passant per l'ecologisme polític, l'anarquisme o, fins i tot, les vessants més socialitzants d'una part de la tradició liberal. En tots els casos, l'atractiu del cooperativisme ha tingut a veure amb el seu caràcter d'alternativa al capitalisme salvatge construïda des de baix, de naturalesa democràtica i basada en el principi d'associació voluntària.

Els pioners de Rochdale

Però, si hi ha una data clau en la història del cooperativisme és el 28 d'agost de 1844, quan es va fundar la Rochdale Society of Equitables Pioneers [Societat de Pioners Equitatius de Rochdale], en aquesta població propera a Manchester. Els impulsors eren obrers de fàbriques tèxtils que, inspirats per les idees d'Owen i King, van decidir començar a construir un projecte que els ajudés a millorar les seves condicions de vida. Unes condicions ja de per si precàries, però que encara es van deteriorar més quan van perdre la feina després d'una vaga per exigir millores laborals.

La cooperativa va obrir les seves portes en un local molt modest de Rochdale, que es feia servir com a dipòsit i central de vendes per als socis i les seves famílies. Els productes s'adquirien a l'engròs amb els diners que s'havien reunit amb les aportacions inicials. Al principi, el capital disponible no els permetia tenir molts productes. Només petites quantitats de farina, civada, sucre i mantega. No obstant això, es van anar afegint socis al projecte i, amb les seves aportacions juntament amb els excedents, la cooperativa

es va anar reaprovisionant. De manera que, amb el temps, va tenir més capacitat de compra i, per tant, va poder respondre a més necessitats dels seus membres. Fins i tot, es va projectar arribar a manufacturar productes en un futur.

L'èxit de la iniciativa va ser tal que, en deu anys, el nombre de socis havia passat dels 28 inicials als 1.400. El magatzem, que havia començat obrint dos nits a la setmana, ho feia ara cinc dies. El desenvolupament de la cooperativa no va frenar aquí, i el 1930 ja registrava un moviment anual de gairebé 1,25 milions de lliures esterlines en una xarxa formada per 53 magatzems de congelats, vint carnisseries, tres botigues de confecció, dos sastreries, una deixalleria, dos dipòsits de carbó, un escorxador i una fàbrica de tabac. A la dècada de 1960, la xifra de membres va arribar als 41.000.

Més enllà del seu èxit, la importància dels «Pioners de Rochdale» per al cooperativisme rau en el fet que van establir una sèrie de principis cardinals que estan en l'origen dels que posteriorment va adoptar l'ICA i que han guiat històricament el moviment. L'ajuda mútua, el control societari democràtic, la gratuïtat dels càrrecs, la lliure adhesió i dimissió dels socis, la compra-venda al comptat, la limitació d'interessos al capital social i els retorns cooperatius formen part dels estatuts originals d'aquesta cooperativa. Anys després es van modificar, concretant que el control democràtic havia de ser assembleari —un vot per soci—, es va determinar la política d'excedents, es va fixar el fons d'obres socials per al «perfeccionament intel·lectual» dels membres, es va establir el caràcter social dels possibles fons romanents en cas d'extinció societària —anirien destinats a fons caritatius o públics— i es va aixecar el mutualisme, admetent les prestacions a no socis.

Per tant, els estatuts dels «Pioners de Rochdale» ja contenien sis dels principis bàsics del moviment, que després s'han consolidat com les regles jurídiques de les cooperatives modernes: voluntarietat, gestió democràtica, interès limitat al capital, participació en els excedents, foment educatiu

i assistencial, i solidaritat intercooperativa i social. Això fa que la creació d'aquesta empresa sigui considerada l'inici del cooperativisme modern.

Així, durant la primera meitat del segle XIX es produeix una normalització del cooperativisme com a sistema d'empresa i es reconeix la seva especialització jurídica, inexistent fins llavors. Durant la segona meitat del segle, el moviment busca autofinçar-se. Amb aquest objectiu es comença a desenvolupar tant el cooperativisme de crèdit industrial com el de crèdit agrícola, especialment a Alemanya i Itàlia. L'economista i polític alemany Hermann Schulze-Delitzsch (1808-1883), un dels pioners del sector al seu país, va fundar diverses societats cooperatives; entre elles, una Societat de Crèdit el 1850, que pretenia que acabés derivant en l'establiment de bancs populars.

Un seguidor seu, l'economista i jurista italià Luigi Luzzatti (1841-1927), va publicar el 1863 *La Difusió del crèdit i la banca popular*, que va servir de base als defensors del crèdit cooperatiu. Luzzatti va participar en la creació de bancs cooperatius a les ciutats de Lodi i Milà, a més de contribuir a la posada en marxa el 1914, a Roma, de Istituto Nazionale del Credito per la Cooperazione [Institut Nacional de Crèdit Cooperatiu] entre les organitzacions cooperatives i l'administració pública.

Per la seva banda, a l'economista alemany Friedrich Wilhelm Raiffeisen (1818-1888) se'l considera pare de les caixes rurals, és a dir, del cooperativisme de crèdit agrari. El seu sistema es basava en la limitació territorial de cada cooperativa, cosa que permetia una major operativitat, l'exigència de qualitats morals als partícips, la gratuïtat dels càrrecs executius, l'exigència d'aportacions patrimonials, i la negació de l'ànim lucratiu, ja que tots els excedents es destinaven als fons de reserva, educatius i assistencials. Aquest model s'ha desenvolupat en altres sectors i ha inspirat el creixement de les cooperatives financeres arreu del món. A finals del segle XIX, també a Alemanya, el polític liberal Wilhelm Haas (1839-1913) va sistematitzar el cooperativisme agrícola, sota el principi econòmic de l'aprofitament comú, que ajudava a abaratir i millorar les explotacions.

El cooperativisme als Països Catalans

Pel que fa a l'Estat espanyol, les primeres cooperatives es funden al segle XIX als Països Catalans, on la industrialització es feia més palesa. Entre els introductors i impulsors del moviment a terres catalanes destaquen el polític republicà Joan Tutau i Vergés (1829-1893), que després de conèixer de primera mà l'experiència de Rochdale es va convertir en difusor de les cooperatives de consum al Principat, i el dirigent obrer, teixidor i republicà Josep Roca i Galès que divulgà el cooperativisme a través del periòdic *La Asociación*, creat el 1866. Com en el cas de les experiències a altres països europeus, els obrers catalans, valencians o balears buscaven satisfer les necessitats que l'organització del sistema capitalista no els permetia cobrir mitjançant l'ajuda mútua i la cooperació. Algunes de les primeres iniciatives foren La Cooperació, cooperativa de consum de Barcelona, del 1840; o la Companyia Fabril de Teixidors de Cotó de Barcelona, creada el 1842. En l'àmbit de la producció, destaquen l'Obrera Mataronina i l'Obrera de Sabadell, fundades el 1864 i el 1873 respectivament i dedicades a la fabricació de filats i teixits.

Però van ser les cooperatives de consum les que es van estendre més per la geografia catalana. Amb la inspiració que es podia treure de l'experiència i l'èxit de Rochdale, al segle XIX es van crear diverses cooperatives d'aquest tipus arreu del país. Una de les primeres va ser l'Econòmica Palafrugellenca, el 1865. Uns anys més tard, el 1887, naixia l'Equitativa de Palamós, que va arribar a tenir 1.500 socis al canvi de segle. Altres iniciatives importants nascudes aquells anys van ser l'Antiga del Camp de l'Arpa, fundada el 1866, La Constància Martinenca, del 1868, La Fraternalitat de la Barceloneta i l'Andreuena, de 1879, La Formiga Obrera de Sants, de 1885, La Flor de Maig, de 1890 o la Lleialtat de Gràcia, de 1892.

Al País Valencià, també van aflorar les experiències cooperatives com a solució als problemes de les classes populars. Alguns exemples són la Societat de Socors Mutus dels Escombrers de Torrent, fundada el 1837; la Cooperativa Proletària, impulsada per seders valencians l'any 1856; o La Companyonia, creada per obrers ferroviaris el mateix any. A les Illes Balears, destaquen les cooperatives de consum L'Avenir, fundada a Palma el 1869,

L'Emancipació, de 1870, o La Nova Vida, creada el 1905. A les zones rurals, les cooperatives agràries com les de Sóller o Sant Joan adquiriren una gran importància entrat el segle XX. Entre les experiències a la Catalunya Nord, hi va haver, per exemple, la cooperativa de producció Union Sandalière nascuda el 1923 a Sant Llorenç de Cerdans de la mà d'obres que integraven una cooperativa de consum fundada el 1908.

Una fita important en el desenvolupament del moviment a casa nostra és la celebració, el 1899, del 1r Congrés Cooperatiu Catalano-Balear: durant aquella cita es va fundar la Cambra Regional de Cooperatives de Catalunya i Balears, antecedent del que el 1920 acabaria sent la Federació de Cooperatives de Catalunya. La cambra, que agrupava unes 80 cooperatives, va ser la primera organització de l'Estat espanyol que va assistir a les reunions de l'ICA. El seu objectiu últim era la substitució del capitalisme per un model cooperatiu, nascut de la força que donaria al moviment la fusió de les cooperatives de consum en una gran organització amb la qual es podria fer front als intermediaris. El full de ruta passava per invertir els excedents d'aquesta en cooperatives de producció, a més de la constitució d'un banc cooperatiu, que permetés prescindir de la banca capitalista.

Durant la dècada de 1920, es fan passes en el desenvolupament del cooperativisme als Països Catalans, amb fusions de petites cooperatives d'algunes localitats que acaben derivant en altres de més envergadura, així com la proliferació d'escoles, grups excursionistes, culturals o de teatre, revistes i editorials que pretenien no només satisfer necessitats culturals, formatives i socials dels obrers, sinó també difondre l'esperit cooperatiu. Tot i que la imposició, el 1923, de la dictadura primoriverista va posar pals a les rodes a la consolidació del sector, posteriorment la Segona República va contribuir de manera important a la seva expansió.

Serà justament sota l'hegemonia política d'Esquerra Republicana que durant aquells anys, a Catalunya, el cooperativisme es va estendre a la producció, l'energia, l'habitatge, la sanitat, l'edició, el crèdit i les telecomunicacions. No debades, en els Principis Bàsics aprovats pel partit en el seu congrés

fundacional, la Conferència d'Esquerres Catalanes, celebrada a Barcelona, el març de 1931, després de definir diverses mesures per a «arribar a un sistema econòmic definitiu de caràcter socialista» es desenvolupaven un seguit de propostes de foment i impuls de les Cooperatives —de Producció, Agrícoles i de Consum— qualificades com a «formidables instruments d'emancipació obrera». D'aquesta etapa són les primeres normatives referents a cooperatives, tant a nivell espanyol com català. Així, al febrer de 1934, el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei de bases de la Cooperació, de Cooperatives i de Mutualitats. Entre els grans noms del cooperativisme català d'aquells anys hi ha el de Joan Ventosa i Roig (1883-1961), que va presidir la Federació de Cooperatives de Catalunya i la Federació Nacional de Cooperatives d'Espanya, va ser membre de l'Aliança Cooperativa Internacional i conseller d'Agricultura de la Generalitat el 1933 en el darrer Govern Macià.

Un cop va acabar la Guerra Civil al 1939 i el franquisme va prendre el poder, el dictador va reprimir el cooperativisme obrer i, a la vegada, va donar suport al cooperativisme nacionalsindicalista i catòlic. Més avançat el franquisme, però, el cooperativisme d'arrel obrera inicia una certa recuperació, que s'anirà consolidant amb els anys i prendrà més força amb l'arribada de la democràcia. Al Principat, el moviment es va organitzar en federacions de cooperatives que van confluïr el 1984 en la Confederació de Cooperatives de Catalunya. L'Estatut d'Autonomia de 1979 reconeixia la plena competència de les institucions catalanes per legislar en aquest àmbit. De fet, la primera llei de cooperatives catalana de la democràcia es va aprovar el 1980, set anys abans que l'espanyola. Posteriorment, la legislació s'ha anat revisant amb l'objectiu d'adaptar el marc normatiu als canvis tecnològics, econòmics i d'organització del treball. La darrera llei, aprovada pel Parlament el 2015, reconeixia el poder de resiliència de les cooperatives en el manteniment de llocs de treball i es proposava crear un règim jurídic modern i flexible per enfortir la fórmula societària cooperativa com a eina de creació d'ocupació estable, de qualitat i arrelada al territori.

Com a altres països europeus, el desenvolupament del moviment ha anat lligat a les derives polítiques i econòmiques. Així, per exemple, les successi-

ves crisis del capitalisme han donat ales al cooperativisme, que s'ha revelat i reivindicat com un sistema alternatiu sostenible, més equitatiu i més alineat amb la satisfacció de les necessitats de totes les persones. De fet, sovint les crisis han comportat onades de creixement del sector, gràcies a les noves iniciatives creades a partir de la recuperació de fàbriques per part dels treballadors o al naixement d'altres de la mà de persones que el mercat de treball havia expulsat. Amb tot, el sector reivindica que el cooperativisme no només s'ha consolidat per la seva utilitat a l'hora de donar resposta a situacions de manca d'ocupació, sinó que ha convençut milers de persones com a alternativa per a la construcció d'un món més sostenible.

DECLARACIÓ DE LA IDENTITAT COOPERATIVA

MANCHESTER 1995

Definició

Una cooperativa és una associació autònoma de persones que s'han unit voluntàriament per fer front a les seves necessitats i aspiracions econòmiques i culturals comunes a través d'una empresa de propietat conjunta i democràticament controlada.

Valors

Les cooperatives es basen en els valors d'ajuda mútua, responsabilitat, democràcia, igualtat, equitat i solidaritat. Seguint la tradició dels seus fundadors, els seus membres creuen en els valors ètics d'honestedat, transparència, responsabilitat social i preocupació per els altres.

Principis

Els principis cooperatius són pautes mitjançant les quals les cooperatives posen en pràctiques els seus valors.

1r principi: Filiació oberta i voluntària

Les cooperatives són organitzacions voluntàries obertes per a totes aquelles persones disposades a utilitzar els seus serveis i disposades a acceptar les responsabilitats que comporta la filiació sense discriminació de gènere, raça, classe social, posició política o religiosa.

2n principi: Control democràtic dels membres

Les cooperatives són organitzacions democràtiques controlades pels seus membres, els quals participen activament en la definició de les polítiques i en la presa de decisions. Els homes i les dones escollits per representar a la seva cooperativa responen davant dels membres. En les cooperatives de base, els membres tenen el mateix dret de vot —un membre, un vot—, mentre que en les cooperatives d'altres nivells també s'organitzen amb procediments democràtics.

3r principi: La participació econòmica dels membres

Els membre contribueixen de manera equitativa i controlen de manera democràtica el capital de la cooperativa. Usualment reben una compensació limitada, si és que n'hi ha, sobre el capital subscrit com a condició de filiació.

Els membres assignen excedents per a qualsevol dels propòsits següents: el desenvolupament de la cooperativa mitjançant la possible creació de reserves, de la qual almenys una part ha de ser indivisible; els beneficis per als membres en proporció amb les seves transaccions amb la cooperativa; i el suport a altres activitats segons ho aprovin els afiliats.

4t principi: Autonomia i independència

Les cooperatives són organitzacions autònomes d'ajuda mútua, controlades pels seus membres. Si entren en acords amb altres organitzacions —inclosos governs— o tenen capital de fonts externes, ho realitzen en termes que assegurin el control democràtic per part dels seus membres i mantinguin l'autonomia de la cooperativa.

5è principi: Educació, entrenament i informació

Les cooperatives ofereixen educació i entrenament als seus membres, als seus dirigents electes, gerents i empleats, de tal forma que contribueixin eficaçment al desenvolupament de les seves cooperatives. Les cooperatives informen el públic en general —particularment joves i creadors d'opinió— sobre la naturalesa i beneficis del cooperativisme.

6è principi: Cooperació entre cooperatives

Les cooperatives serveixen els seus membres més eficaçment i enforteixen el moviment cooperatiu, treballant de manera conjunta per mitjà d'estructures locals, nacionals, regionals i internacionals.

7è principi: Compromís amb la comunitat

La cooperativa treballa pel desenvolupament sostenible de la seva comunitat mitjançant les polítiques acceptades pels seus membres.

Text aprovat en el Congrés de l'Aliança Cooperativa Internacional, celebrat a Manchester el 23 de setembre de 1995.

RECOMANACIÓ SOBRE LA PROMOCIÓ DE LES COOPERATIVES

GINEBRA 2002

LA CONFERÈNCIA GENERAL DE L'ORGANITZACIÓ INTERNACIONAL DEL TREBALL:

Convocada a Ginebra pel Consell d'Administració de l'Organització Internacional del Treball, i congregada en aquesta mateixa ciutat el 3 de Juny de 2002, en la seva nonagèsima reunió;

Reconeixent la importància de les cooperatives per a la creació de llocs de treball, la mobilització de recursos i la generació d'inversions, així com la seva contribució a l'economia;

Reconeixent que les cooperatives, en les seves diverses formes, promouen la participació més completa participació de tota la població en el desenvolupament econòmic i social;

Reconeixent que la globalització ha creat pressions, problemes, reptes i oportunitats nous i diferents per a les cooperatives; i que es precisen formes més energètiques de solidaritat humana en el pla nacional i internacional per facilitar una distribució més equitativa dels beneficis de la globalització;

Prenent nota de la Declaració de la OIT relativa als principis i drets fonamentals en el treball, adoptada per la Conferència Internacional del Treball en la seva 86a reunió (1998):

Prenent nota també dels drets i principis continguts ens els convenis i recomanacions internacionals del treball, en particular el Conveni sobre el treball forçat (1930); el Conveni sobre la llibertat sindical i la protecció del dret de sindicació (1948); el Conveni sobre el dret de sindicació i de negociació col·lectiva (1949); el Conveni sobre igualtat de remuneració (1951); el Conveni sobre la seguretat social —norma mínima— (1952); el Conveni sobre l'abo-

lició del treball forçat (1957); el Conveni sobre la discriminació —treball i ocupació— (1958); el Conveni sobre la política de treball (1964); el Conveni sobre l'edat mínima (1973); el Conveni i la Recomanació sobre les organitzacions de treballadors rurals (1975); el Conveni i la Recomanació sobre el desenvolupament dels recursos humans (1975); la Recomanació sobre la política de treball —disposicions complementàries— (1984); la Recomanació sobre la creació de treballs en les petites mitjanes empreses (1999), i el Conveni sobre les pitjors formes de treball infantil (1999);

Recordant el principi contingut en la Declaració de Filadèlfia, segons el qual «el treball no és una mercaderia»; i recordant que l'aconseguint del treball decent pels treballadors, allà on es trobin, és un objectiu primordial de la Organització Internacional del Treball;

Després d'haver decidit adoptar diverses proposicions relatives a la promoció de les cooperatives, tema que constitueix el quart punt de l'ordre del dia de la reunió, i després d'haver decidit que tals proposicions revisten la forma d'una recomanació, adopta amb la data 20 de juny de 2002 la següent Recomanació, que podrà ser citada com la Recomanació sobre la promoció de les cooperatives (2002).

I. ÀMBIT D'APLICACIÓ, DEFINICIÓ I OBJECTIUS

1. Es reconeix que les cooperatives operen en tots els sectors de l'economia. Aquesta Recomanació s'aplica a tots els tipus i formes de cooperatives.
2. Als fins d'aquesta Recomanació, el terme «cooperativa» designa una associació autònoma de persones unides voluntàriament per satisfer les seves necessitats i aspiracions econòmiques, socials i culturals en comú a través d'una empresa de propietat conjunta, i de gestió democràtica.
3. S'hauria de promoure el desenvolupament i l'enfortiment de la identitat de les cooperatives basant-se en:

- a) Els valors cooperatius d'autoajuda, responsabilitat personal, democràcia, igualtat, equitat i solidaritat i una ètica fundada en l'honestetat, transparència, responsabilitat social i interès pels altres;
 - b) Els principis cooperatius elaborats pel moviment cooperatiu internacional, segons figuren en l'annex adjunt. Tals principis són els següents: adhesió voluntària i oberta; gestió democràtica per part dels socis; participació econòmica dels socis; autonomia i independència; educació, formació i informació; cooperació entre cooperatives, i interès per la comunitat.
4. S'haurien d'adoptar mesures per promoure el potencial de les cooperatives en tots els països, independentment del seu nivell de desenvolupament, amb el fi d'ajudar-les a elles i als seus socis a:
- a) Crear i desenvolupar activitats generadores d'ingressos i treball decent i sostenible;
 - b) Desenvolupar capacitats en el camp dels recursos humans i fomentar el coneixement dels valors del moviment cooperatiu, així com els seus avantatges i beneficis, mitjançant l'educació i la formació;
 - c) Desenvolupar el seu potencial econòmic, incloses les seves capacitats empresarials i de gestió;
 - d) Enfortir la seva competitivitat i accedir als mercats i al finançament institucional;
 - e) Augmentar l'estalvi i la inversió;
 - f) Millorar el benestar social i econòmic, tenint en compte la necessitat d'eliminar totes les formes de discriminació;
 - g) Contribuir al desenvolupament humà durable;
 - h) Establir i expandir un sector social distintiu de l'economia, viable i dinàmic, que compregui les cooperatives i respongui a les necessitats socials i econòmiques de la comunitat.
5. S'hauria de promoure l'adopció de mesures especials que capaciten a les cooperatives, com a empreses i organitzacions inspirades en la solidaritat, per a respondre a les necessitats dels seus socis i de la societat,

incloses les necessitats dels grups desfavorits, amb vistes a aconseguir la seva inclusió social.

II. MARC POLÍTIC I PAPER DELS GOVERNS

6. Una societat equilibrada precisa l'existència de sectors públics i privats forts i d'un fort sector cooperatiu, mutualista i altres organitzacions socials i no governamentals. Dins d'aquest context, els governs haurien d'establir una política i un marc jurídic, favorables a les cooperatives i compatibles amb la seva naturalesa i funció, inspirats en els valors i principis cooperatius que s'enuncien en el paràgraf 3, amb vistes a:
 - a) Establir un marc institucional que permeti procedir al registre de les cooperatives de la manera més ràpida, senzilla, econòmica i eficaç possible;
 - b) Promoure polítiques destinades a permetre la creació de reserves apropiades, que en part com a mínim podrien ser indivisibles, així com fons de solidaritat en les cooperatives;
 - c) Preveure l'adopció de mesures de supervisió de les cooperatives que estiguin en acord amb la seva naturalesa i funcions, que respectin la seva autonomia i siguin conformes amb la legislació i la pràctica nacionals i no menys favorables que les mesures aplicables a altres formes d'empresa i d'organització social;
 - d) Facilitar l'adhesió de les cooperatives a estructures cooperatives que responguin a les necessitats dels socis;
 - e) Promoure el desenvolupament de les cooperatives com empreses autònomes i autogestionades, en especial en els àmbits on les cooperatives puguin desenvolupar un paper important o allà on ofereixi serveis que, d'altra forma, no existirien.

7. 1) La promoció de les cooperatives, guiades pels valors i principis enunciats en el paràgraf 3, hauria de considerar-se com un dels pilars del desenvolupament econòmic i social nacional i internacional.

- 2) Les cooperatives han de beneficiar-se de condicions conformes amb la legislació i la pràctica nacionals que no siguin menys favorables que les que es concedeixin a altres formes d'empresa i d'organització social. Els governs haurien d'adoptar, quan procedeixi, mesures apropiades de suport a les activitats de les cooperatives que responguin a determinats objectius de política social i pública, com la promoció del treball o el desenvolupament d'activitats en benefici dels grups o regions desfavorits. Aquestes mesures de suport podrien incloure, entre altres i en la mesura de lo possible, avantatges fiscals, crèdits, subvencions, facilitats d'accés a programes d'obres públiques i disposicions especials en matèria de compres del sector públic.
 - 3) S'hauria de prestar especial atenció a l'increment de la participació de les dones en el moviment cooperatiu en tots els nivells, en particular en les de gestió i direcció.
8. 1) Les polítiques nacionals haurien de, especialment:
- a) Promoure l'aplicació de les normes fonamentals del treball de l'OIT i de la Declaració de l'OIT relativa als principis i drets fonamentals en el treball, a tots els treballadors de les cooperatives sense cap mena de distinció.
 - b) Vetllar perquè no es puguin crear o utilitzar cooperatives per evadir la legislació del treball ni això serveixi per establir relacions de treball encobertes, i lluitar contra les pseudo-cooperatives, que violin els drets dels treballadors, vetllant perquè la legislació del treball s'apliqui en totes les empreses;
 - c) Promoure la igualtat de gènere en les cooperatives i en les seves activitat;
 - d) Promoure l'adopció de mesures per garantir que s'apliquin les millors pràctiques laborals en les cooperatives, inclòs l'accés a la informació pertinent;
 - e) Desenvolupar les competències tècniques i professionals, les capacitats empresarials i de gestió, el coneixement del potencial econò-

mic, i les competències generals en matèria de política econòmica i social dels socis, dels treballadors i dels administradors, i millorar el seu accés a les tecnologies de la informació i la comunicació;

- f) Promoure l'educació i la formació en matèria de principis i pràctiques cooperatives en tots els nivells apropiats dels sistemes nacionals d'ensenyança i formació i en la societat general;
- g) Promoure l'adopció de mesures relatives a la seguretat i salut en el lloc de treball;
- h) Proporcionar formació i altres formes d'assistència per millorar el nivell de productivitat i de competitivitat de les cooperatives i la qualitat dels béns i serveis que produeixen;
 - i) Facilitar l'accés a les cooperatives al crèdit;
 - j) Facilitar l'accés de les cooperatives als mercats;
 - k) Promoure la difusió de la informació sobre les cooperatives;
 - l) Tractar de millorar les estadístiques nacionals sobre les cooperatives, amb vistes al seu ús de la formulació i aplicació de polítiques de desenvolupament...

2) Aquestes polítiques haurien de:

- a) Descentralitzar cap als nivells regional i local, quan procedeixi, la formulació i aplicació de polítiques i disposicions legals sobre les cooperatives;
- b) Definir les obligacions jurídiques de les cooperatives en àmbits tals com el registre, les auditories financeres i socials i l'atorgament de llicències, i
- c) Promoure en les cooperatives les pràctiques òptimes d'administració empresarial.

9. Els governs haurien de promoure l'important paper que les cooperatives desenvolupen en la transformació del que sovint són activitats marginals de supervivència —a vegades com «economia informal»— en un treball emparat per la legislació i plenament integrat en la corrent principal de la vida econòmica.

III. APLICACIÓ DE LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES DE PROMOCIÓ DE LES COOPERATIVES

10. 1) Els Estats Membres haurien d'adoptar una legislació i una reglamentació específiques en matèria de cooperatives, inspirades en els valors i principis cooperatius enunciats en el paràgraf 3, i revisar aquesta legislació i reglamentació quan procedeixi.
- 2) Els governs haurien de consultar a les organitzacions cooperatives, així com a les organitzacions de treballadors interessades, per a la formulació i revisió de la legislació, les polítiques i la reglamentació aplicables a les cooperatives.
11. 1) Els governs haurien de facilitar l'accés de les cooperatives a serveis de suport amb el fi d'enfortir i millorar la seva viabilitat empresarial i la seva capacitat per crear treball i generar ingressos.
- 2) En la mesura del possible, aquests serveis han d'incloure:
 - a) Programes de desenvolupament dels recursos humans;
 - b) Serveis d'investigació i assessorament en matèria de gestió;
 - c) Accés al finançament i la inversió;
 - d) Serveis de comptabilitat i auditoria;
 - f) Serveis d'informació en matèria de gestió;
 - g) Serveis d'assessorament en matèria de tecnologia i innovació;
 - h) Serveis d'assessorament jurídic i fiscal;
 - i) Serveis de suport a la mercaderia i comercialització;
 - j) Altres serveis de suport, quan procedeixi.

Els governs haurien de facilitar la creació d'aquests serveis de suport. S'hauria de promoure a les cooperatives i a les seves organitzacions a participar en l'organització i gestió de tals serveis i quan sigui possible i apropiat, a finançar-los.

Els governs haurien de reconèixer el paper de les cooperatives i les seves organitzacions mitjançant el desenvolupament d'instruments apropiats que apuntin a la creació i enfortiment de cooperatives a nivells nacional i local.

12. Els governs haurien d'adoptar, quan procedeixi, mesures que faciliten l'accés de les cooperatives al finançament de les seves inversions i al crèdit. Aquestes mesures haurien de, en particular:
 - a) Permetre l'accés a préstecs i altres mitjans de finançament;
 - b) Simplificar els procediments administratius, millorar el nivell dels actius cooperatius i reduir el cost de les operacions de préstecs;
 - c) Facilitar la creació d'un sistema autònom de finançament per a les cooperatives, incloses les cooperatives d'estalvi i crèdit, banca i assegurança;
 - d) Incloure disposicions especials per als grups desafavorits.
13. Amb vista a la promoció del moviment cooperatiu els governs haurien de fomentar condicions que afavoreixin el desenvolupament de vincles tècnics, comercials i financers entre totes les formes de cooperatives, amb l'objectiu de facilitar l'intercanvi d'experiències i la participació en riscos i beneficis.

IV. PAPER DE LES ORGANITZACIONS D'OCUPADORS I DE TREBALLADORS I DE LES ORGANITZACIONS COOPERATIVES I RELACIONS ENTRE ELLES

14. Les organitzacions d'ocupadors i de treballadors, reconeixent la importància de les cooperatives per l'assoliment dels objectius d'un desenvolupament durable, haurien de proposar-se, juntament amb les organitzacions cooperatives, vies i mitjans de promoció de les cooperatives.
15. Quan procedeixi, les organitzacions d'ocupadors haurien de considerar la possibilitat d'admetre com a membres les cooperatives que desitgin

unir-se a elles i oferir-los-hi serveis de suport apropiats amb les mateixes condicions i clàusules aplicables a la resta de membres.

16. S'hauria de promoure a les organitzacions de treballadors a:

- a) Orientar i prestar assistència als treballadors de les cooperatives perquè s'afiliïn a tals organitzacions;
- b) Ajudar els seus membres a crear cooperatives, incloses amb l'objectiu concret de facilitar l'accés a béns i serveis bàsics;
- c) Participar en comitès i grups de treball a nivell internacional, nacional i local per tractar assumptes econòmics i socials que tinguin repercussions en les cooperatives;
- d) Contribuir a la creació de noves cooperatives i participar en les mateixes, amb vistes a la creació o al manteniment de treballs, inclús en els casos en què es contempli el tancament d'empreses;
- e) Contribuir en programes destinats a les cooperatives per millorar la seva productivitat i participar-hi;
- f) Fomentar la igualtat d'oportunitats en les cooperatives;
- g) Promoure l'exercici dels drets dels treballadors associats de les cooperatives;
- h) Emprendre altres activitats per a la promoció de les cooperatives, inclosos en els camps de l'educació i la formació.

17. S'hauria de promoure a les cooperatives i a les organitzacions que les representen a:

- a) Establir una relació activa amb les organitzacions d'ocupadors i de treballadors i els organismes governamentals i no governamentals interessats, amb vistes a crear un clima favorable al desenvolupament de les cooperatives;
- b) Administrar els seus propis serveis de suport i contribuir al seu finançament;
- c) Prestar serveis comercials i financers a les cooperatives afiliades;

- d) Promoure el desenvolupament dels recursos humans de les cooperatives, és a dir, dels socis, els treballadors i el personal directiu i invertir en tal desenvolupament;
- e) Afavorir el desenvolupament d'organitzacions cooperatives nacionals i internacionals i l'afiliació a les mateixes;
- f) Representar internacionalment el moviment cooperatiu nacional;
- g) Emprendre altres activitats de promoció de les cooperatives.

V. COOPERACIÓ INTERNACIONAL

18. La cooperació internacional hauria de ser facilitada mitjançant:

- a) L'intercanvi d'informació sobre polítiques i programes que hagin resultat eficaços en la creació de treball i generació d'ingressos pels socis de les cooperatives.
- b) L'impuls i la promoció de relacions entre organismes i institucions nacionals i internacionals que participen en el desenvolupament de les cooperatives amb el fi de fer possible:
 - I. L'intercanvi de personal i idees, material didàctic i de formació, metodologies i obres de consulta;
 - II. La compilació i utilització de material d'investigació i d'altres dades sobre les cooperatives i el seu desenvolupament;
 - III. L'establiment d'aliances i associacions internacionals entre cooperatives;
 - IV. La promoció i protecció dels valors i principis cooperatius;
 - V. L'establiment de relacions comercials entre cooperatives.
- c) L'accés de les cooperatives a dades nacionals i internacionals sobre tals qüestions com informacions de mercat, legislació, mètodes i tècniques de formació, tecnologia i normes sobre productes;
- d) El desenvolupament a nivell internacional i regional de directrius i lleis comunes de suport a les cooperatives, quan procedeixi i sigui

possible, i consulta prèvia amb les cooperatives i les organitzacions d'ocupadors i de treballadors interessades.

VI. DISPOSICIÓ FINAL

19. La present Recomanació revisa i reemplaça la Recomanació sobre les cooperatives —països en vies de desenvolupament— (1966).

Text aprovat pel Consell d'Administració de l'OIT, congregat a Ginebra el 3 de juny de 2002.

Nota de l'edició: S'ha optat per no incloure l'annex, ja que es tracta d'un extracte de la Declaració sobre la Identitat Cooperativa, consultable a les pàgines 26-29.

